

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ

Ա. ՏԱՐԻ

ՆԻԻ ԵՈՐԲ, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1 1889

ԳԻՆ 1 ՍԷՆԹ

ԱՌԱՋԱՐԵՈՒԹԻՒՆ ՄԻ

Նիւ Եորքի Հայկ. Միութիւնն Սրբոց Վարդանանց Նահատակութեան օրն պիտի տօնէ ըստ սովորականին և իւր տարեդարձի հանդէսն որուն համար պատրաստութիւններ կըսկսին մօտերս։ Որովհետեւ Միութիւնն վերջի տարւոյս մէջ քայլեր առած է յառաջագիւծութեան ոսկէ շաւղին վերայ, և որովհետեւ կատարելի հանդէսն մասնաւոր նշանակութիւն մ'ունի, ուստի կարժէ որ զայն սովորական հանդէսէ մասելի փառաւոր ընելու համար ոչինչ խնայել, և մանաւանդ տեղական Հայ ժողովուրդն ալ նորութիւն մը կ'սպասէ այս տարի։ Երգեր, ճառեր ու ատենախօսութիւններ կարեւոր են ի հարկէ, սակայն նորութիւններ չի լինելէ զատ, բաւական չեն ժողովուրդն գոհ ընելու որն կը պահանջէ իրաւամբ ազդու, սրտազբաւ, մեքերն յուզող ու աւելի մօտէն սրտերու խօսող զօրաւոր բան մը։

Մեր կարծեօք հասարակութեան ակնկալութիւնը կատարելապէս գոհացուցած կը լինի Ընկերութիւնն եթէ թատերական ներկայացում մը տայ այս հանդիսին մէջ, հոգ չէ եթէ լինի զգեստներով կամ առանց զգեստի։

Արդարեւ թատերական ներկայացում մը տալ դժուարին բան է, մանաւանդ Նիւ Եորքի նման քաղաքի մը մէջ, սակայն մեր առաջարկածն տեղական ներկայացումներէ տարբեր բան մը լինելով դժուարութիւններ չունի բնաւ։ Անշուշտ ըսել չենք ուղեր թէ այս առթիւ թատրոն մը վարձելու կամ նշանաւոր դերասաններ գտնելու է, այլ մեր առաջարկն է լոկ Հայոց համար մէկ կամ երկու արարուածով, համառօտ և օրուան յարմար ողբերգութեան մը ներկայացումն

հայ դերասաններով զորս դիւրութեամբ պիտի գտնենք տեղւոյս Հայոց մէջ։ Ի հարկէ այս դերասաններն արհեստագէտներ չեն, սակայն հայերն գոհացնելու ունին կարողութիւն՝ սա նկատմամբ թէ Հայ ժողովուրդն տեղական շրջուցիչներկայացումներէ նախապատիւ կը սեպէ ազգային խաղ մը իւր տգիղութեամբ ու դերասանաց անվարժութեամբն մէկտեղ։

Տարակոյս չունինք թէ սա խնդիր գալով նիստին նկատողութեան առնուելով՝ պիտի կրնայ ընդունելութիւն գտնել, վասն զի զայն անդործադրելի և անընդունելի ընող պատճառ մը չենք տեսներ բնաւ։ ո՛չ տեղւոյ, ոչ զգեստներու և ոչ ալ ծախքի խնդիրներն կրնան դժուարութիւն պատճառել, և ասկէ զատ կը վստահացնենք թէ այս պարագայիս մէջ ոչ մի գործ կամ պատրաստութիւն պիտի կրնայ լաւագոյն առիթ մ'ընծայել տեղական խօսելու համար, և այսպէս ալ ոչ մի կարգադրութիւն կրայ հայ ժողովրդի վրայ լաւագոյն տպաւորութիւն մը ընել թատերական ներկայացումէ մասելի։

Ի ՊՕՍԹՈՆ

— Պօսթոնի Հայկական Միութեան առաջին տարեդարձն կատարուցաւ Յունվարի 25 ի գիշերն էլքըս Հօլ կոչուած շէնքին մէջ, ընդ նախագահութեամբ Տիար Փ. Մ. Այվաթեանի։

Հանդիսի մանրամասնութիւններն թողով յառաջիկայ թուին, հարկ կը համարինք այժմ ըսել թէ այս հանդէսը սովորին եղած է Պօսթոնի մէջ նշանակութեան արժանի և պատուաբեր ոյր առթիւ պատրաստուած սեղանին մասնակցած են 55 անձեր։

Հանդէսն վերջացած է կէս գիշերէ կէս ժամ առաջ, ու հանդիսականք քաղցր տպաւորութեան տակ մեկնած են սրահէն քաղցրիկ յիշատակներ տանելով իրենց հետ։

ԳԵՐԵՉՄԱՆ ՊԱՆԴԽՈՒՆ

Ա

Գարնան առտու մ'էր մեղրակաթ երգ փչեց,
Ձեփիւնն անուշ սոխակին հետ զիս քչեց,
Ի լուր թռչնոց դայլայլիկն երգերու,
Ի տես բնութեան ծաղիկներու, վարդերու։

Խուսեր տեսայ ճամբուս վրայ տիրազին,
Փունջեր առած թարմ ծաղիկներ կերթային,
Սիրեցելոց գերեզմանին յուստ է՛ի տես.
Այդ խուսերուն ընկերացայ նաեւ ես։

Մեռելներու սուրբ քաղերն մէջ աշխարհ տիր,

Դաւաներով չըջապատեալ ցան ու ցիր,
Գերեզմաններ տեսայ չքեղ փառաւոր,
Հարուստներու և աղքատաց բիրաւոր։

Հոն անցնիւր ոք զիւր սիրելոյն գերեզման,

Գտնէր և հոն վարդեր թափէր ցիր ու ցուն,
Ծունդի գալով հոն կը թողուր և զիւր փունջ,
Արցունք աղօթք ու հառաչանք և մոմունջ։

Տեսայ մի հոն աչաց անտես ցուրտ տապան,

Ոչ ոք մի փունջ կամ կաթ մ'արցունք տայր նըրան։

Երբ մօտեցայ ես այն շիրմին ակնկոր,
Արձանագիրս այս կարգացի անտփոր։

« Հոս կը ննջէ մի խեղճ պանդուխտ որ կեանքին մէջ չունեցաւ, »

« Օր մը հանգիստ, րոպէ մ'ուրախ, այլ միշտ հոգեր վիշտ աւ ցաւ, »

« Գուցէ իւր նինջ այս հողի տակ կրնայ լինիլ անխուփ, »

« Եթէ անցորդք հաճին դնել վարդ մայմ ցամքած շիրմին քով, »

Բ

Այլ ոք չեկաւ ուշ դնել այդ տողերուն,
Ոչ ոք տուաւ այդ տապանի հողերուն,
Ի յիշատակ փունջ մը ծաղիկ կամ մի վարդ,
Հէգ պանդխտի գերեզմանին կամ ի վարդ։

Ձէ ոք չեկաւ արկակիզ այդ շիրմին,
Կաթիլ մ'արցունք գէթ նուիրել նժդեհին,
Երկնից աչքերն երբեմն զրկեն արտասուք,
Պանդուխտներու ցամքած շիրմին սեւասուգ

(Միւս երես)

Լրագիր. Ազգային

—ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ—

Տարեկան.....28 անթ
Նամակ կամ ծրար ղրկելու էտա
այժմ հետեւեալ հասցէին.

To The Editor of THE SOUTHANTAG,
West Hoboken, N. J.
U. S. America.

Ուսթըրի «Ըսփայ» լրագրին
մէջ կը կարգանք թէ Նիւ-Եորքի
Հայկական Միութեան Պատուիրա-
կը Տր. Ա. յվազեան Գեկա. 23 ին
այցելելով Ուսթըրի խօսած է տեղ-
ւոյն Հայոց Ուսումնական Ընկերու-
թեան ժողովին ուր մեծ բազմու-
թիւն մը ներկայ գտնուած է: Պ.
Պատուիրակն խրատած է իւր ուն-
կեցիքներ չի մտանալ իրենց աղ-
գականներն ի Հայրենիա և օգնել
անոնց անոնց որ և է կերպիւ. ու-
սանիլ անգլիերէն լեզուն. ջանալ
առանձին գործ ունենալու համար
չի լինելով գոհ ուրիշի գործի մէջ
միայն ևն. ևն. Տր. Ա. յվազեան ը-
սած է նաեւ ի մէջ այլոց թէ մեծ
պատասխանատուութիւն կը ծան-
րանայ յԱմերիկայ բնակող Հայերու
վերայ, վասնզի ամերիկացիներն
սոցա գործերով Հայ ազգն պիտի
դառնն:

Յետ ատենախօսութեան ժո-
ղովոյ նախագահ Պատուելի Պարոն-
եանն և Հայոց քարոզիչն Պատ-
ուելի Անդրէասեան Նիւ-Եորքի
ընկերութեան շնորհակալութիւն
յայտնած են իւր այս կողմէր դոր
ծին համար որով պատուիրակ մը
յլած էր Ուսթըրի:

«Ըսփայ» կըսէ նաեւ թէ այս
երկու ընկերութեանց մէջ պիտի
շարունակուի ի սա հաճելի այցելու-
թիւնն:

—Ուսթըրի Ուսումնական Ընկե-
րութեան կողմանէ Հայազգի նշանաւոր
քարոզիչ Պ. Մ. Մ. Մանկատարեան Ուս-
թըր հրաիրում է նոյն ընկերու-
թեան ժողովոյն խօսելու հարար, և
Պատուելի Գարուշին իր պատասխա-
նին մէջ գրած է թէ «պատրաստ եմ
օգնել և ընել ինչ որ կրնամ այդպի-
սի ազնիւ նպատակ մը ունեցող ընկե-
րութեան մը համար»:

—Հայ Երիտասարդաց Ընկերու-
թիւնն իւր վերջի նիստին մէջ որոշեց
ի մէջ այլոց ցառակցական նամակ մը
ղրկել Լորիս Մեւիքովի ընտանեաց:

—Նոյն նիստի մէջ որոշուեցաւ նաեւ
թղթակցելու սկսիլ ամերիկեան Հայ
ազգային ընկերութեանց ոմանց հետ:

Արձանացեալ հոն կանգնեցայ ակնկոր,
Հառաչանքներ դուրս ժայթքեցին սրտէս խոր.
Սե զերեզմանն այդ նմուշին հեգ անուր,
Կարծես սրտիս մէջ զաղանքներն էր գտեր:

Ես չունէի ինձ հետ փունջեր ոչ ծաղիկ,
Որ այդ անուր շիրմին տայի մունջ լուիկ,
Իմ արտասուաց կաթիլներն ալ էին քիչ,
Թրջել հեգի գերեզմանին կախարիչ:

Սե խորհուրդներ մտածութիւնք դիւրի-
մաց,
Խռովին հանդարտութիւն իմ մտաց,
Մօտենալով միջ մալ շիրմին այդ անուր,
Վերջնիւրացայ արձանագիրն անձկանօք:

«Հոս կը ննջէ մի խեղճ պանդուխտ
որ կեանքին մէջ չունեցաւ»,

«Օր մը հանգիստ, բոպէ մ'ուրախ, այլ
միշտ հոգեւորված ու ցաւ»,

«Գուցէ իւր նինջ այս հողի տակ կրնայ
լինիլ անխուփ»,

«Եթէ անցորդք հաճին դնել վարդ
մ'այս ցամքած շիրմին քով»

Գ.

Բաց պահ մը վերջ մանկիկ մ'եկաւ սի-
րանոյ,

Վարդ ծաղիկներ, փունջեր բերած զոր քնքայ
Իւր ձեռքերով հեգ պանդուխտի տապանին
Դրաւ, և հոն ծունդի եկաւ անբաղին:

Ծոնց զլուսն իր հերարձակ, ոսկեղան
Մաղբին այտից վրայ ինկան վարդապոյն,
Ճոխտան առաւ ձեռքերուն մէջ տղօթեց,
Խեղճ նմուշի շիրմին վրայ արտասուեց:

Արտասուքներն իւր աչքերէն սե զիւղիչ,
Թաթիթփեցան զայդ թրջելով կախարիչ
Գերեզմանին որոյ ներքեւ կայր փակեալ,
Հօր սիրելւոյն իւր ոսկորներ ցամքեալ:

Տէր, կոչեցի, հեգ պանդուխտն այդ դատեր
Խնդրեմ լսէ իւր սրտարուզիս աղօթքներ,
Մընէր անտես աչացն արտասու մանկական,
Որք թաթիթփին զերթ մարդարիտ պատուա-
կան:

Ըսի եթէ ես ալ այսպէս խեղճ օտար,
Մեռնիմ հեռի Հայրենիքէս տար յաշխարհ,
Թող բարեկամք ու իմ սիրուն ընկերներ
Իմ ալ շիրմիս վրայ դրեն այս աղերս:

«Թէ հոս ննջէ պանդուխտ մի Հայ որ
կեանքին մէջ չունեցաւ»,

«Օր մը հանգիստ, բոպէ մ'ուրախ, այլ
միշտ հոգեւոր վիշտ ու ցաւ»,

«Գուցէ իւր նինջ այս հողին տակ կր-
նայ լինիլ անխուփ»,

«Եթէ անցորդք հաճին թողու վարդ
մ'այս անուր շիրմին քով»

Նիւ Եորք, 1888

Հ. ԷԿԻՆԱՆ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

ԸՆՏԻՐ ԳՈՀԱՐՆԵՐՈՒ, ԱԴԱՄԱՆԳ-
ՆԵՐՈՒ, ԾՈՅԻ ՆԻ ՊԱՏԻ ԺԱՄԱՅՈՒ
ՆԵՐՈՒ, ԵՒՆ. ԵՒՆ.

Թիւ 431 Փալատիս Ավրիւ, Կրիթիթ հ
փողոցին մօտիկ

ձեռքի Սիթի, Նիւ ձեռքի:

Ամէն տեսակ նորոգումներ թէ'
ժամացոյցներու և թէ' գոհարեղէն-
ներու վերաբերեալ կը կատարուին
հաճաւոր գիներով և խիստ մաքուր:

Հ. ՃԱՄԱՆԱՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

ՇԱԲԱՐԵՂԻՆԱՅ, ԽԱՂԱԼԻՔՆԵՐՈՒ ԵՒ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՊՐԱՆԱՅ

Թիւ 336 Սէնթրլլ Ավրիւ,
ձեռքի Սիթի ՀԱՅԹՈՒ

Չափաւոր գիններ Ընտիր ապրանք

Համարձուժ ճամճեան պատիւ
ունի ծանուցանել թէ իւր խանութն
կիւրակի օրեր փակ կը պահուի, իսկ
շաբաթ երեկոններն բաց կը մնայ մինչ
կէս գիշեր:

ԳՆԵՑԷՔ

Հոգեւոր ՆԵՐՍԷՍ Պատրիարքի և
Հ. ԱԼԻՇԱՆԻ պատկերներն որք կը վա-
ճառուին Խմբագրութեանը քով:

Գին ԻԻՐԱՑԱՆՁԻԻՐԻ 10 ՍԷՆԹ

— Կանխիկ —

ԸՆԿԵՐ ՊԱՆԴԻՏԻՆ

Գրեց

Հ. ԷԿԻՆԱՆ

1888 թ Վեր Տ. Հ. Էկինեանի զը-
րած բանաստեղծութեանց մի հաւաքա-
ծուն է այս, որ տեսար տեսար բա-
կած է հրատարակուիլ հեգ ինտիկ
տղարանին: Իւրաքանչիւր տեսար կը
բովանդակէ Տ երեսներ և կարճ երկու
սէնթ: Առաջին տեսարը մամլոյ տակ է,
ու կը հրատարակուի ընդ փոյթ: Ստա-
նալ փափաքողք դեմեւու են հեգ ինտիկ
կամ «Սուրհանդակ» ի խմբագրութեան
հասցէին: Թղթատարի ծախքը ձրի է,
իսկ գինն կանխիկ:

ՎԷՍԹ ՀՈՊՈՐԸՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Հ. ԷԿԻՆԱՆ